

تغییر ادبیات اصلاح‌طلبان بازسازی گفتمان اصلاحات

محمدرضا خاتمی پس از 2 سال در کنگره
انجمن اسلامی جامعه پزشکی ایران
سخنرانی کرد

تغییر ادبیات اصلاح‌طلبان بازسازی گفتمان اصلاحات

محمدرضا ظفرقندی، «اصلاحات جامعه‌محور و
مردم‌گرا» را مسیری خواند که صاحبان قدرت را
به پاسخگویی مقید خواهد کرد

این دو سالی که ایران و جهان درگیر همه‌گیری کرونا شد و بحران سلامت در این سطح، همزمان با فشاری که به پزشکان، پرستاران و کادر درمان و به بیان دقیق‌تر به نظام درمانی کشورهای مختلف وارد آورد و بعضاً این ساختارها را چنان به چالش کشید که این نظام‌های درمانی را در آستانه اضمحلال و فروپاشی قرار داد، نگرانی از این روند احتمالی در مسیر اضمحلال و فروپاشی و مدیریت این نظام‌های درمانی در کشورهای مختلف، به جز پزشکان و کادر درمان، گروهی دیگر یعنی سیاسیون و مسوولان اجرایی را نیز به تکاپو واداشت تا آنان نیز در مناصب ارشد و راس ارکان مختلف ساختارهای حاکمیتی کشورها همچون پزشکان و کادر درمانی، خط مقدم جبهه نبرد با کرونا را تشکیل دهند. هرچند شاید بهتر باشد بگوییم اگر میدان مقابله با کرونا، شبیه به میدان نبرد و جنگ باشد، گروه نخست که همان پزشکان باشند، سربازان فداکار و جان بر کف این جبهه را تشکیل می‌دهند و گروه دوم یعنی مسوولان نظام‌های درمانی، در قامت فرماندهان جنگ و مسوول تعیین راهبردهای این نبرد پیچیده فعالیت خواهند کرد. این شرایط اما در عین حال درمورد برخی افراد از این جهت که به نحوی به هر

دو دسته و گروه از افراد جامعه وابسته بودند، به طریق اولی محل توجه بود و به همین دلیل این افراد یعنی پزشکانی که یا همزمان مسوولیتی مهم در نظام درمانی مملکت نیز عهده‌دارند یا دست‌کم کنار فعالیت صنفی و شغلی‌شان به عنوان یک پزشک یا عضوی از کادر درمان مملکت، به سیاست و کار تشکیلاتی و حزبی نیز مشغولند، بیش از همیشه مورد توجه و محل رجوع افکار عمومی و رسانه‌ها بودند. اما در همین دسته، گروه دوم یعنی پزشکانی که اگرچه سری هم در عالم سیاست دارند، اما الزاما مسوولیت و مقامی در نظام درمانی نداشته و صرفا در قامت یک فعال مدنی و سیاسی و همزمان فردی متخصص در دنیای سلامت و علم پزشکی، ناظر و البته درگیر روند مبارزه و مدیریت کرونا هستند، در اولویت قرار داشتند. پزشکانی که به دلیل آنکه رسماً مسوولیتی در ستاد مدیریت کرونا، وزارت بهداشت و مجموعه ساختار مدیریتی نظام سلامت کشور ندارند، طبیعتاً می‌توانند بدون نگرانی از ملاحظات که معمولاً مسوولان را درگیر خود می‌کند، از کرونا و شیوه‌های مدیریت و مبارزه با آن بگویند و ضمن صحبت از بایدها در این مسیر، به نقد عملکردها پردازند و در عین حال از آنجا که دستی هم بر آتش سیاست دارند، نفوذ کلام و اثرگذاری بیشتری دارند.

این شرایط و اوضاع است که حالا باعث شده برگزاری بیست‌ونهمین کنگره انجمن اسلامی جامعه پزشکی ایران به عنوان نهاد و تشکیلاتی سیاسی-صنفی که در عین حال به عنوان یکی از ده‌ها حزب و تشکل اصلاح‌طلب در «جبهه اصلاحات ایران»، تشکیلاتی در جناح چپ و جریان اصلاح‌طلبی ایران نیز شناخته می‌شود، از اهمیتی دوچندان برخوردار باشد. کنگره‌ای که بنا بر توضیحات دبیر بیست‌ونهمین مجمع انجمن اسلامی جامعه پزشکی ایران، دیروز، درحالی به صورت حضوری و البته با حضور تعدادی محدود از اعضای انجمن در کانون توحید برگزار شد که همزمان دیگر اعضای این تشکل سیاسی-صنفی اصلاح‌طلب می‌توانستند به صورت آنلاین و مجازی نیز در آن شرکت کنند. این درحالی بود که هادی عبداللهی در ادامه توضیحاتش درخصوص چند و چون برگزاری این نشست، با اشاره به سخنرانی محمدرضا ظفرقندی به عنوان دبیرکل انجمن، همزمان به فرصتی برای سخنرانی محمدرضا خاتمی نیز تبدیل شد تا بدین ترتیب، نایب‌رییس مجلس ششم که در سال‌های فعالیت حزب مشارکت به عنوان یکی از مهم‌ترین احزاب تاریخ ایران و از جمله تشکلهای موثر در جریان اصلاحات، دبیرکلی این حزب را برعهده داشت، پس از 2 سال، بار دیگر در یک نشست عمومی سخنرانی کند. نکته‌ای که از سوی این چهره شاخص در جریان اصلاح‌طلب نیز مورد اشاره قرار گرفت و درحالی می‌توان همین مساله را نیز به عنوان یکی از دیگر دلایل اهمیت نشست مجمع عمومی

انجمن اسلامي جامعه پزشکي ايران مورد نظر قرار داد که خاتمي اساساً نطقش را با بيان جمله‌اي مبني بر اينکه 2 سالي هست که جايي سخنراني نکرده، آغاز کرد؛ چراکه معتقد است تکرار حرفه‌اي گذشته بي‌فایده است. او البته صراحتاً از اين سخن نگفت که اکنون تنها به اين دليل پس از 2 سال دوباره پشت تریبوني حاضر شده و قصد سخنراني کرده که حرفه‌ايي تازه براي گفتن دارد اما به هر حال صرف تاکيد بر سکوت اين 2 سال و البته آنچه در ادامه در اين سخنراني مطرح کرد، نشان مي‌دهد که اگر نه حرفه‌ايي تازه، اما مهم براي گفتن دارد. محمدرضا خاتمي البته در عين حال تاکيد کرد که همه حرفه‌ها در گذشته مطرح شده اما با اشاره به اينکه آنچه خواهد گفت، مسائلي است که اين 2 سال همواره به آن انديشيده و سوژه افکارش را تشکيل داده، «حرف زدن در شرايط فعلي» را «بسيار سخت و دشوار» توصيف کرد و با بيان اينکه «حرف زياد است اما عمل چنداني وجود ندارد»، نسبت به فعاليت عده‌اي که به گفته او، «کار خود را با پاک کردن صورت مساله راحت کرده‌اند» هشدار داد که اين افراد «بي‌محابا پيش رفته و تفرقه افکني مي‌کنند»؛ گروه‌ها و جريان‌هايي که خاتمي از «براندازان» به عنوان يکي از نمونه‌ها نام برده و گفت که آنان، «اکثراً خارج‌نشين بوده و معتقدند تا جمهوري اسلامي کنار نرود، نمي‌توان هيچ کاري انجام داد.» گروهی که به زعم خاتمي، «از درد و رنج مردم اطلاعي ندارند و به نوعي خود را با منابع قدرت خارجي گره زده و در داخل نیز اقبال چنداني نسبت به آنان وجود ندارد.» او گفت: «مي‌دانم که مردم ديگر حاضر نيستند با وعده‌هاي ناکجاآبادي که بهشان داده ميشود، هزينه پردازند.»

نايبرييس مجلس ششم اما در عين حال به گروهی ديگر نیز در همين بحث اشاره کرد که بنا بر توصيف او، همين اصولگرايان هستند. او با اشاره به اينکه اين گروه هم‌اکنون اکثريت قدرت را در اختيار دارند، از «برداشت خاص آنان از دين و جمهوريت» گفت و ادامه داد: «شک ندارم از آنجا که در مسير اداره کشور قرار دارند، دير يا زود به واقعيت‌هاي کشور خواهند رسيد.» او همچنين از جريان اصلاحات به عنوان گروه سومي که در حال حاضر در کشور فعال است، نام برد و با تاکيد بر کار دشوار پيشروي اصلاح‌طلبان، خاطر نشان کرد: «مساله اصلي که امروز در برابر اصلاحات وجود دارد، اين است که ما مي‌دانيم چه مي‌خواهيم اما به خاطر محدوديتها و ملاحظاتي که داريم، نمي‌دانيم که چطور بايد به خواسته‌هاي خود برسيم.» محمدرضا خاتمي که در اين بحث، به يکي از انتقادهای پرتکرار عليه جريان اصلاحات اشاره کرد و به زماني ارجاع داد که اين جريان در مجلس و دولت حضور داشت اما در تحقق اهدافش ناکام ماند، گفت: «فکر مي‌کرديم توسعه و پيشرفت و

زندگی مرفه و آزاد مردم در اولویت حکومت قرار دارد اما فقط نمیخواهد که به دست اصلاحات صورت گیرد اما از نظر بنده فکر ما اشتباه بود.» خاتمی با اشاره به «تغییرات اجتماعی و نسلی عظیم در این سالها» را دومین مساله‌ای خواند که منجر به بروز شرایط کنونی شده و ادامه داد: «امروز همه ما با فرزندان خودمان روبه‌رو هستیم که فاصله گسترده‌ای به لحاظ ارزشها و هدفگذاریها با ما دارند.» اوضاعی که این چهره شاخص در جریان اصلاحات تاکید دارد درون این جریان سیاسی نیز دیده میشود. حال آنکه به باور او، «بدون توجه به این مساله، نمیتوانیم با جامعه ارتباط درستی برقرار کنیم.» او گفته است: «امروز شاید اصلاحات اعتبار خود را در بین مردم از دست نداده باشد و مردم بگویند که شما افراد صادق و درستی هستید اما مردم معتقدند که دیگر مشکل به دست جریان اصلاحات حل نمیشود؛ چراکه جریان اصلاحات، امروز نه برنامه دارد و نه آدم دارد و صرفاً حرفهای گذشته را تکرار میکند.» او با بیان اینکه «برای نسل جوان مهم نیست چه کسی رییس‌جمهور میشود و چه کسی نماینده مجلس»، ضمن تاکید بر اهمیت این مساله در ادامه خاطر نشان کرد: «ما در نظامی زندگی میکنیم که معتقدیم مردم باید در آن همه کاره باشند؛ پس اولین اقدام در جریان اصلاحات باید بازسازی رابطه با مردم باشد.» او با بیان اینکه «باید ادبیات جریان اصلاحات تغییر کند»، تاکید کرد: «باید به مردم بگوییم که حرف ما چیست و میخواهیم چه چیزی برای آنان به ارمغان بیاوریم.» خاتمی در پایان همچنین از این پرسید که «امروز جریان اصلاحات چقدر کنار مردم است» و با اشاره به بیانیتهایی که طی مدت اخیر از سوی این جریان سیاسی صادر شده و تاکید بر ناکافی بودن این روش، پرسشی اساسی را مطرح کرد و با بیان اینکه «آیا مردم فکر نمیکنند که اصلاحات هم برای وضعیت کنونی برنامه‌ای ندارد»، گفت: «ما باید در درون جریان اصلاحات به دنبال راهکارهایی تخصصی برای حل مشکلات مردم و تربیت نیرو باشیم. نباید مدام حرفهای تکراری را به زبان بیاوریم؛ بلکه باید به مردم بگوییم اگر هدف توسعه و آبادانی کشور است؛ مثلاً در حوزه سیاست خارجی چه باید کرد!»

این سخنان خاتمی اما به‌خصوص وقتی از اهمیتی دوچندان برخوردار بود که در نشستی برگزار شد که پیش از آن، در سخنرانی ابتدایی مراسم، شرحی کامل از آنچه ملت و مملکت با آن دست و پنجه نرم میکنند، مطرح شده بود. آنجا که محمدرضا طفرقندی در قامت دبیرکل انجمن اسلامی جامعه پزشکی ایران در نطق افتتاحیه کنگره بیستونهم این تشکل سیاسی اصلاح‌طلب، ابتدا به بحث کرونا اشاره کرد و با یادآوری هشدارهایی که او هم به عنوان يك فعال سياسي مطرح کرده و هم در

قامت پزشکی که تا همین اواخر و در دولت قبل، ریاست سازمان نظام پزشکی کشور را نیز برعهده داشت؛ هشدارهایی که در این نشست به آن اشاره کرد و با تاکید بر اینکه نباید «کرونا و سلامت مردم را با مسائل سیاسی و ایدئولوژیک گره زد»، گفت: «بارها گفتیم که برای سلامت انسان و نجات جان مردم هیچ حرامی وجود ندارد.» او همچنین به انتخابات ریاست جمهوری اخیر اشاره کرد و با انتقاد از ردصلاحیت گسترده شورای نگهبان گفت: «شدیدترین حالت حذف و انحصار نظارت استصوابی در انتخابات ۱۴۰۰ اعمال شد.» ظفرقندی همچنین با اشاره به انتشار نامه ردصلاحیت علی لاریجانی و تاکید بر اینکه این اتفاق برای اولین بار و احتمالاً آخرین بار رقم خورد، نسبت به اینکه «هر روز دایره انتخابات آزاد، تنگتر میشود»، هشدار داد و گفت: «امروز حتی انتخابات نهادهای مدنی و صنفی نیز مشمول این روشهای تحدیدی و انحصاری هستند.» تا جایی که به زعم او، «عملاً امکان انتخابات آزاد از اکثریت ملت سلب شده است.» او با اشاره به اهمیت جمهوریت نظام بر لزوم تغییر روشها تاکید کرد و با بیان اینکه «قرار بود میزان رای ملت باشد»، گفت: «بدیهی است که محصول و خروجی این وضعیت، فاجعه ناکارآمدی مسوولان، کاهش ارتفاع حکومت، افزایش تملق و چاپلوسی و انزوای نخبگان از سطوح تصمیم سازی در کشور است.» وی افزود: «منظورم امید واهی و شعار نیست، امید به همراه بازننگری گذشته، گسترش ارتباط و تعامل، مشارکت و حرکت در عرصه های مدنی ممکن در محیط جامعه و دانشگاه و هر جا که هستیم و توأسی به حق و صبر، این وظیفه انسان مومن و صالح است.» دبیرکل انجمن اسلامی جامعه پزشکی ایران همچنین با اشاره به اوضاع اصلاح طلبان که چنانکه اشاره شد موضوع اصلی سخنرانی سیدمحمدرضا خاتمی نیز بود، از این گفت که باید «چشمها را شست و جور دیگر دید» و راه برون رفت اصلاح طلبان در شرایط کنونی را حرکت به سوی «اصلاحات جامعه محور و مردم گرا» خواند و با بیان اینکه «افراد و احزاب اصلاح طلب باید همراه مردم، حامی مردم و جلودار مردم به روشنگری و طرح مطالبات آنها پردازند»، گفت: «برقراری ارتباط وثیق دوسویه و همراهی با اقشار مختلف، معلمان، کارگران، دانشگاہیان و دانشجویان، پزشکان و پرستاران، هنرمندان... و تقویت نهاد جامعه از طریق روشنگری و تبیین شرایط موجود و آینده پیشروی کشور در ابعاد اقتصادی، معیشتی، فقر، فساد و رانت و بحرانهای اجتماعی از قبیل مشکلات زنان، مهاجرت نخبگان، اعتیاد و آسیبهای روانی و آرایه راه حل های منطقی و علمی برای رفع معضلات و مشکلات فوق و تدوین برنامه های سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی با تاکید بر نجات کشور و توسعه پایدار و منافع ملی و نیز حمایت از مردم و همراهی و سخنگویی برای

مطالبات اساسي اقشار مختلف، مسيري است که در آينده نه چندان دور
صاحبان قدرت را به پاسخگويي و تمکين به قانون مقيد خواهد کرد.»

□□□□□□ 1400 □□ 11 □□□□□□ □□□□□□:□□□□